

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 11. janvārī¹

Lieta C-626/16

**Eiropas Komisija
pret**

Slovākijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde – LESD 260. pants – 2013. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Slovākija (C-331/11, EU:C:2013:271) neizpilde – Strīda priekšmets – Pirmstiesas procedūra – Pieprasījums sniegt paskaidrojumus – Direktīva 1999/31/EK – Atkritumu poligoni – Atkritumu poligons *Žilina* – *Považský Chlmec*

I. Ievads

1. Kā zināms, LESD 258. pantā paredzētajai pirmstiesas procedūrai ir liela nozīme, ierobežojot strīda priekšmetu pārkāpuma procedūrā. Pirms Komisija var vērsties Tiesā, lai tā konstatētu, ka dalībvalsts ir pārkāpusi Savienības tiesību normas, Komisijai vispirms ir jāuzklausā dalībvalsts par izvirzīto pārkāpumu, nosūtot tai tā saukto brīdinājuma vēstuli. Pēc tam Komisijai apgalvotais pārkāpums ir jāprecizē argumentētā atzinumā un jānosaka dalībvalstij galīgais termiņš pārkāpuma izbeigšanai. Tikai tad Komisija var celt prasību un turklāt izvirzīt iebildumus tikai par pārkāpumiem, kuri jau ir bijuši norādīti brīdinājuma vēstulē un argumentētajā atzinumā.

2. Izskatāmajā lietā Tiesai atkārtoti² ir jārisina jautājums, cik lielā mērā pārkāpuma procedūrai atbilstoši LESD 258. pantam izstrādātās prasības ir jāattiecinā uz LESD 260. panta 2. punktā paredzēto spriedumu izpildes procedūru. Šajā ziņā ir jāņem vērā atšķirības salīdzinājumā ar agrāk piemēroto EKL 228. panta 2. punktu, kurā – tāpat kā LESD 258. pantā – bija paredzēta brīdinājuma vēstule un argumentētais atzinums, jo saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu argumentētais atzinums vairs nav vajadzīgs.

3. Līdztekus rodas jautājums, kāda nozīme saistībā ar izpildāmo spriedumu ir strīda priekšmeta ierobežošanai.

4. Iemesls tam ir jau ilgstoši esošais atkritumu poligons Slovērijā, kura darbībai līdz šim nav izsniegta atļauja atbilstoši Atkritumu poligoni direktīvai³, tomēr tas arī vēl nav ticis slēgts, ievērojot šīs direktīvas noteikumus. No tā izrietošo direktīvas 14. panta pārkāpumu Tiesa ir konstatējusi spriedumā Komisija/Slovākija (C-331/11, EU:C:2013:271). Tiktāl īpašu interesi raisa jautājums, vai konkrētam [galīgajam] lēmumam šī noteikuma izpratnē ir jābūt tādām, kas ir stājies spēkā, t.i., tādām, kuru vairs nedrīkst apstrīdēt tiesā.

1 Oriģinālvaloda – vācu.

2 Spriedums, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Portugāle (C-457/07, EU:C:2009:531, 52. un nākamie punkti).

3 Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (OV 1999, L 182, 1. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

5. Atkritumu poligonu direktīvas 13. pantā ir ietverti noteikumi attiecībā uz poligonu slēgšanu:

“Dalībvalstis veic pasākumus, lai attiecīgā gadījumā saskaņā ar atļauju:

- a) sāktu poligona vai tā daļas slēgšanas procedūru:
 - i) ja attiecīgie atļaujā norādītie nosacījumi ir izpildīti vai
 - ii) ar kompetentās iestādes atļauju pēc apsaimniekotāja lūguma, vai
 - iii) ar pamatotu kompetentās iestādes lēmumu;
- b) poligonu var uzskatīt par galīgi slēgtu pēc tam, kad kompetentā iestāde ir izdarījusi galīgo pārbaudi uz vietas poligonā, novērtējusi visus apsaimniekotāja iesniegtos ziņojumus un darījusi apsaimniekotājam zināmu tās piekrišanu slēgšanai. Iepriekšminētais nekādā ziņā nemazina apsaimniekotāja atbildību, kas izriet no atļaujas nosacījumiem;
- c) pēc poligona galīgās slēgšanas apsaimniekotājs atbild par tā uzturēšanu, monitoringu un kontroli, cik ilgi kompetentā iestāde to uzskata par vajadzīgu, ņemot vērā laiku, cik ilgi poligons var būt kaitīgs.

Apsaimniekotājs ziņo kompetentajai iestādei par jebkuru ievērojamu kaitīgu iedarbību uz vidi, kas atklāta, izpildot kontroles procedūras, un ievēro kompetentās iestādes lēmumu par novēršanas pasākumu veidu un grafiku;

- d) cik ilgi kompetentā iestāde uzskata poligonu par videi bīstamu, neskarot Kopienas vai valsts tiesību aktus attiecībā uz atkritumu īpašnieka atbildību, poligona apsaimniekotājs atbild par monitoringu un poligona gāzu un izskalojuma analīzi, kā arī par gruntsūdens režīmu poligona apkārtnē saskaņā ar III pielikumu.”

6. Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantā ir reglamentēts, kādai jābūt rīcībai attiecībā uz esošajiem poligoniem:

“Dalībvalstis veic pasākumus, lai poligoni, kuriem ir izdota atļauja vai kuri jau darbojas šīs direktīvas transponēšanas laikā, nevarētu turpināt darbību, ja vien, cik ātri iespējams, un ne vēlāk kā astoņos gados pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas nav izpildīti turpmāk noteiktie nosacījumi:

- a) vienā gadā pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas poligona apsaimniekotājs sagatavo un iesniedz kompetentajām iestādēm apstiprināšanai poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu, tajā iekļaujot 8. pantā prasītās ziņas un novēršanas pasākumus, ko apsaimniekotājs uzskata par vajadzīgiem, lai nodrošinātu atbilstību šīs direktīvas prasībām, izņemot I pielikuma 1. punkta prasības;
- b) pēc poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna iesniegšanas kompetentās iestādes, pamatojoties uz minēto plānu un šo direktīvu, pieņem konkrētu lēmumu par poligona darbības turpināšanu vai pārtraukšanu. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai cik ātri iespējams saskaņā ar 7. panta g) punktu un 13. pantu slēgtu poligonus, kuriem saskaņā ar 8. pantu nedod atļauju darbības turpināšanai;

- c) pamatojoties uz apstiprināto poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu, kompetentā iestāde apstiprina izpildāmos darbus un nosaka pārejas periodu plāna izpildei. Jebkurš esošais poligons astoņos gados pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas nodrošina atbilstību šīs direktīvas prasībām, izņemot I pielikuma 1. punkta prasības;
- d) [..].”

III. Pirmstiesas procedūra un prasījumi

7. Tiesa 2013. gada 25. aprīļa spriedumā Komisija/Slovākija (C-331/11, EU:C:2013:271) lēma, ka, atļaujot apsaimniekot atkritumu poligonu *Žilina – Považský Chlmec* bez poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna un nepieņemot galīgu lēmumu par to, vai attiecīgais poligons var turpināt savu darbību, pamatojoties uz apstiprinātu poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu, Slovākija nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta a), b) un c) punkta. Šis spriedums balstījās uz to, ka attiecībā uz strīdīgo poligonu nebija iesniegts poligona projekts un darbības uzlabošanas plāns.

8. Pēc Komisijas pieprasījuma Slovākija 2013. gada 7. jūnijā paziņoja, ka tā paredzot slēgt attiecīgo poligonu. Tad Komisija 2013. gada 21. novembrī atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam oficiāli pieprasīja Slovākijas Republikai sniegt savus paskaidrojumus par sprieduma izpildi un noteica dalībvalstij divu mēnešu termiņu, kas tādējādi beidzās 2014. gada 21. janvārī.

9. Atbildot uz šo pieprasījumu, kā arī sekojot turpmākiem paziņojumiem, Slovākijas Republika darīja zināmu, kādus pasākumus tā ir veikusi atkritumu poligona *Žilina – Považský Chlmec* slēgšanai.

10. No šiem paziņojumiem vispirms izriet, ka, vēlākais, no 2014. gada 8. janvāra poligonā vairs nedrīkst novietot papildu atkritumus.

11. Turklāt kompetentās iestādes 2013. gadā vispirms bija nolēmušas slēgt poligona 2.a un 2.b nodalījumu, tomēr pēc iepriekš minētā termiņa beigām 2014. gada 10. aprīlī atkal atcēla šo lēmumu, lai veiktu ietekmes uz vidi novērtējumu. Tās tikai 2016. gada 15. augustā no jauna nolēma slēgt šos nodalījumus. Augstākā administratīvā iestāde 2016. gada 9. novembrī apstiprināja šo lēmumu.

12. Lēmuma procedūra par atlikušo poligona 2.c nodalījumu turpretim ir atlikta, jo ir strīds par īpašumtiesībām uz šīm platībām.

13. Tomēr Komisija ir secinājusi, ka Slovākijas Republika vēl nav pilnībā izpildījusi attiecīgo spriedumu. Tādēļ tā nolēma celt prasību saskaņā ar LESD 260. pantu.

14. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- 1) konstatēt, ka Slovākijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no LESD 260. panta 1. punkta, jo tā nav veikusi pasākumus, kas izriet no sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271), ar kuru Tiesa ir konstatējusi, ka Slovākija nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta a), b) un c) punkta;
- 2) piespriest Slovākijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai kontā “Eiropas Savienības pašu resursi” šādas summas:
 - a) kavējuma naudu 6793,80 EUR apmērā par katru kavējuma dienu, Slovākijas Republikai neveicot pasākumus, kas vajadzīgi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) izpildei, sākot no dienas, kad pasludināts spriedums izskatāmajā lietā, līdz dienai, kad Slovākijas Republika būs īstenojusi pasākumus, kas vajadzīgi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) izpildei;

b) naudas sodu 743,60 EUR dienā (tomēr kopējo summu vismaz 939 000 EUR apmērā) par katru nokavējuma dienu, Slovākijas Republikai neveicot pasākumus, kas vajadzīgi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) izpildei, sākot no attiecīgā sprieduma pasludināšanas dienas 2013. gada 25. aprīlī,

- līdz brīdim, kad pasludināts spriedums izskatāmajā lietā, vai
- līdz brīdim, kad Slovākijas Republika būs veikusi pasākumus, kas vajadzīgi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) izpildei, ja tas būs noticis pirms sprieduma izskatāmajā lietā pasludināšanas;

3) piespriest Slovākijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

15. Slovākijas Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

- 1) noraidīt prasību kā nepieņemamu;
- 2) pakārtoti, noraidīt prasību kā daļēji nepieņemamu un pārējā daļā kā nepamatotu vai noraidīt to pilnībā kā nepamatotu;
- 3) pakārtoti tam, samazināt prasītājas ierosināto finanšu sankciju summu;
- 4) piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

16. Lietas dalībnieki ir iesnieguši rakstveida apsvērumus. 2017. gada 14. novembrī pēc tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanas Slovākija paziņoja Tiesai turpmāku informāciju par strīdīgā atkritumu poligona slēgšanu un notiekošo likumdošanas procesu. Tomēr šī informācija neietekmē šajos secinājumos iesakāmo risinājumu.

IV. Juridiskais vērtējums

17. Turpinājumā vispirms ir jāanalizē prasības pieņemamība, pēc tam – sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) izpilde un visbeidzot – jautājums par finanšu sankcijām.

A. Par prasības pieņemamību

18. Slovākija uzskata prasību par nepieņemamu. Šajā ziņā tā balstās uz apsvērumu, ka Komisija savā prasībā tai pārmet, ka strīdīgais atkritumu poligons vēl neesot pilnībā slēgts Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta izpratnē. Tomēr attiecīgā noteikuma ievērošana neesot bijusi pirmā sprieduma priekšmets, un arī Komisija savā pieprasījumā sniegt apsvērumus atbilstoši LESD 260. pantam neesot izvirzījusi iebildumu par tā pārkāpumu.

1. Par sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) priekšmetu

19. Taisnība, ka spriedumā Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) Atkritumu poligonu direktīvas 13. pants nav aplūkots. Spriedumā ir konstatēts vien Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta a), b) un c) punkta pārkāpums. Šis pārkāpums izriet no tā, ka Slovākija ir atļāvusi apsaimniekot poligonu bez poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna un nav pieņēmusi galīgu lēmumu par to, vai poligons var turpināt savu darbību, pamatojoties uz apstiprinātu poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu.

20. Šo secinājumu ciešā saistībā ar tā formulējumu varētu interpretēt tādējādi, ka Tiesa par Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta pārkāpumu ir uzskatījusi tikai to, ka ir pieļauta poligona apsaimniekošana.

21. Tomēr šādi Tiesas izteikti apsvērumi ir jāinterpretē, ņemot vērā pārkāpto normu. Šajā ziņā ir taisnība, ka Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantā ir liegts turpināt apsaimniekot esošus poligonus, ja nav izpildīti tajā noteiktie nosacījumi.

22. Tomēr, kā atzīst arī Slovākija, Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta b) punktā dalībvalstīm šo esošo poligonu jautājumā ir paredzētas divas iespējas, kā izpildīt savus pienākumus. Vai nu tās atļauj turpināt poligona darbību, ievērojot Atkritumu poligonu direktīvas noteikumus, vai arī tās veic vajadzīgos pasākumus, lai, cik ātri vien iespējams, saskaņā ar 7. panta g) punktu un 13. pantu slēgtu poligonus, kuriem netiek dota atļauja darbības turpināšanai⁴.

23. Attiecībā uz iespēju turpināt darbību Tiesa jau ir atzinusi, ka Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantā paredzētās saistības nebeidzas tikai ar darbības galīgu apstiprināšanu, pamatojoties uz poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu. Jāveic arī paredzētie pasākumi, lai apsaimniekotu poligonus atbilstoši direktīvas noteikumiem⁵.

24. Līdzīgi arī gadījumā, ja poligona tālāka darbība netiek atļauta, nav pietiekami tikai izbeigt atkritumu turpmāku apglabāšanu. Jāveic arī vajadzīgie pasākumi poligona slēgšanai⁶. Tas tādēļ, ka šādi poligoni arī bez papildu atkritumiem joprojām rada būtisku vides apdraudējumu. Tikai pilnīga slēgšana un Atkritumu poligonu direktīvas noteikumu ievērošana mazina šo apdraudējumu tik lielā mērā, ka tas ir pieņemams.

25. Ja dalībvalsts Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantu īsteno, nevis atļaujot turpināt poligona darbību, bet gan slēdzot poligonu, tai tādējādi ir jāizpilda arī 13. pantā noteiktās prasības.

26. Cits risinājums nav iespējams arī tad, ja dalībvalsts Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantu īsteno pēc tam, kad Tiesa ir konstatējusi šā noteikuma pārkāpumu.

27. Tādējādi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) priekšmets netieši, bet nepieciešami ietver arī Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta ievērošanu, un tas var tikt īstenots saskaņā ar LESD 260. pantu.

2. Par pirmstiesas procedūras priekšmetu

a) Par pieprasījumu sniegt paskaidrojumus

28. Tomēr Slovākija pauž viedokli, ka prasība paplašinot tiesvedības priekšmetu salīdzinājumā ar Komisijas sākotnējo 2013. gada 21. novembra pieprasījumu Slovākijai sniegt savus paskaidrojumus par izvirzītajiem iebildumiem, ka spriedums Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) neesot pilnībā izpildīts. Šāda paplašināšana neesot pieņemama.

29. Pirms Komisija nosūtīja Slovākijai šo pieprasījumu, dalībvalsts jau bija paziņojusi, ka tā paredzot slēgt poligonu.

30. Tomēr Komisija uzskatīja, ka paziņotie pasākumi nav pietiekami. Konkrēti tā izvirzīja divus iebildumus.

⁴ Spriedumi, 2015. gada 16. jūlijs, Komisija/Bulgārija (C-145/14, EU:C:2015:502, 30. punkts), un 2016. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (C-454/14, EU:C:2016:117, 59. punkts).

⁵ Spriedums, 2016. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (C-454/14, EU:C:2016:117, 42. un nākamie punkti).

⁶ Skat. spriedumu, 2016. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (C-454/14, EU:C:2016:117, 61. punkts).

31. Pirmkārt, Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantā esot prasīts, lai poligona apsaimniekotājs iesniedz poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu. Tomēr tas neesot ne iesniegts, ne arī paziņots par tā paredzamo iesniegšanu. Turklāt kompetentās iestādes vēl neesot pieņēmušas galīgu lēmumu, balstoties uz šādu plānu.

32. Otrkārt, poligonam neesot piemērojamas normas attiecībā uz piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli⁷, bet gan īpašie noteikumi par atkritumu poligoniem, t.i., tiesiskais regulējums Atkritumu poligonu direktīvas transponēšanai Slovērijas tiesībās. Tādējādi Komisija izmantoja secinājumus, kas izdarīti sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) 32.–36. punktā, ka, izsniedzot atļauju poligona darbībai, esot jāņem vērā atkritumu poligonus reglamentējošās normas.

33. Turpretim prasībā Komisija norāda uz to, ka Slovērijas kompetentās iestādes gan esot nolēmušas slēgt noteiktas poligona daļas (2.a un 2.b nodalījumu), tomēr tās neesot pilnībā īstenojušas šo slēgšanu atbilstoši Atkritumu poligonu direktīvas 13. pantam, kā arī uz to, ka lēmums par slēgšanu turklāt vēl joprojām nav stājies spēkā. Otrkārt, tā izvirza iebildumu, ka attiecībā uz vēl vienu poligona daļu (2.c nodalījumu) vispār vēl nav pieņemts lēmums par slēgšanu.

34. Ja Tiesa izvirzītu stingras prasības atbilstībai starp pieprasījumu sniegt paskaidrojumus un prasību, tādā gadījumā pieņemams izskatāmās tiesvedības priekšmets būtu vien iebildums par galīga vai spēkā esoša poligona slēgšanas lēmuma neesamību. Tas tādēļ, ka galīga lēmuma neesamība tika minēta 2013. gada 21. novembra pieprasījumā.

35. Turpretim pieprasījumā sniegt paskaidrojumus nedz skaidri, nedz slēpti nav ietverts varbūtējs Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta pārkāpums. Tādēļ stingras pieejas gadījumā šis iebildums tiesvedībā būtu nepieņemams.

36. Tomēr ir šaubas par to, vai var tikt prasīta šāda veida saskaņotība starp pieprasījuma priekšmetu un prasības priekšmetu.

37. Par to liecina judikatūra attiecībā uz agrāk piemēroto EKL 228. panta 2. punktu (tagad, pēc grozījumiem – LESD 260. panta 2. punkts). Prasības, kas celta saskaņā ar šo noteikumu, pieņemamais priekšmets tiek ierobežots ar šajā tiesību normā paredzēto pirmstiesas procedūru, tādējādi Komisija savā prasības pieteikumā nevar paplašināt strīda priekšmetu, izvirzot jaunus iebildumus salīdzinājumā ar tiem, kuri norādīti argumentētajā atzinumā⁸.

38. Tiesa ir arī uzsvērusi, ka Komisijai argumentētajā atzinumā, kas izdots, piemērojot EKL 228. panta 2. punktu, ir jāprecizē jautājumi, kādos attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi Tiesas spriedumu, ar kuru ir konstatēta pienākumu neizpilde. Tādējādi strīda priekšmets nevar tikt paplašināts attiecībā uz pienākumiem, kas nav norādīti argumentētajā atzinumā, pretējā gadījumā tas var veidot būtisku formas prasību, kas nodrošina tiesvedības norises tiesiskumu, pārkāpumu⁹.

39. Tomēr sakarā ar Lisabonas līguma grozījumiem LESD 260. panta 2. punktā vairs netiek prasīts, lai Komisija sniegtu argumentētu atzinumu.

7 Šajā ziņā Tiesa spriedumā Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271, 32.–36. punkts) atsaucās uz Padomes 1996. gada 24. septembra Direktīvu par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV 1996, L 257, 26. lpp.). Šīs normas pašlaik ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīvas 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV 2010, L 334, 17. lpp.) sastāvdaļa.

8 Spriedums, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Portugāle (C-457/07, EU:C:2009:531, 56. punkts).

9 Spriedums, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Portugāle (C-457/07, EU:C:2009:531, 58. un 60. punkts).

40. No fakta, ka Komisijai vairs nav jāsniedz argumentēts atzinums, tiek izdarīts secinājums, ka pieprasījumam sniegt paskaidrojumus tagad ir jāizvirza īpaši stingras prasības attiecībā uz strīda priekšmeta noteikšanu. Piemērojot šādu interpretāciju, strīda priekšmets tam būtu jādefinē precīzi. Tas tādēļ, ka šis pieprasījums ir vienīgais Komisijas oficiālais viedoklis, kas procedūrā atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam varētu precizēt strīda priekšmetu¹⁰.

41. Tomēr iebildumus izraisa tas, ka ar Lisabonas līgumu ir atcelts nevis pieprasījums sniegt paskaidrojumus, bet gan argumentētais atzinums, lai gan tā vietā varēja tikt atcelts pieprasījums, par ko arī tika diskutēts Eiropas Konventā¹¹. Pretrunīgi būtu vērtējama rīcība, likvidējot posmu, kam tiek piemērotas stingrākas prasības, lai tad pastiprinātu prasības atlikušajam posmam.

42. Turklāt pirmstiesas procedūras pilnveidošanas mērķis bija veidot efektīvāku un vienkāršot sankciju tiesisko regulējumu Tiesas spriedumu neizpildes gadījumā¹². Šim mērķim neatbilst prasību pastiprināšana pieprasījumam sniegt paskaidrojumus.

43. Gluži pretēji, no tiesību uz aizstāvību un tiesiskās noteiktības viedokļa parasti ir pietiekami, ja dalībvalstis tiek informētas, ka Komisija apsver iespēju piemērot LESD 260. pantu, un tām vispār tiek dota iespēja sniegt savus paskaidrojumus¹³. Turklāt Tiesas pirmais spriedums jau pietiekami ierobežo tiesvedības priekšmetu, kas ierosināta atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam. Dalībvalstīm arī pilnībā ir zināms gan pienākums īstenot pasākumus, kas ietver Tiesas sprieduma, ar kuru konstatēta valsts pienākumu neizpilde, īstenošanu, gan sekas, kādas šāda neizpilde varētu izraisīt¹⁴.

44. Turklāt nevar sagaidīt, ka Komisija savā pirmajā un vienīgajā oficiālajā paziņojumā uzreiz nosauks visus iespējamus trūkumus saistībā ar sprieduma izpildi. Šādas prasības nebūt nenodrošinātu efektīvāku un vienkāršāku procedūru.

45. Tādēļ Komisijai pieprasījumā sniegt paskaidrojumus atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam principā nav jāprecizē visi iespējamie iemesli, kas varētu pamatot šaubas par pietiekamu pirmā sprieduma izpildi.

46. Tomēr Tiesas spriedumu efektīvākas un vienkāršākas izpildes mērķim ir jānosaka arī Komisijas īstenošana LESD 260. panta 2. punkta piemērošana. No tā it īpaši izriet, ka pieprasījums nedrīkst maldināt dalībvalsti, bet gan tajā pēc iespējas jābūt ietvertām lietderīgām norādēm attiecībā uz pirmā sprieduma izpildi. Šim nolūkam Komisijai it īpaši jācenšas atbilstīgi ņemt vērā tās rīcībā esošo informāciju par dalībvalsts nodomiem sprieduma izpildē. Turklāt tikai tas atbilst arī Komisijas savstarpējas lojālas sadarbības ar dalībvalstīm pienākumam, kas izriet no LES 4. panta 3. punkta¹⁵.

47. 2013. gada 21. novembra pieprasījums sniegt paskaidrojumus neatbilst šim kritērijam. Lai gan Komisijai bija zināms Slovākijas nodoms slēgt poligonu, tā neizvirzīja prasības esošo poligonu slēgšanai. Tā vairāk pievērsās vispārīgiem jautājumiem par procedūru atbilstoši Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantam un Slovākijas tiesību normu aspektiem. Turpretim prasībā šie iebildumi ir izvirzīti tikai daļēji.

10 Skat., piemēram, Hatje, A. "Artikel 260 AEUV (ex-Artikel 228 EGV) [Wirkung und Durchsetzung von Urteilen; Zwangsgeld]", no: Groeben/Schwarze/Hatje, *Europäisches Unionsrecht*. Nomos, Baden-Badene, 2015, 18. punkts.

11 Eiropas Konventa sekretariāts, "Darba grupas par Tiesas darbību nobeiguma ziņojums" (dokuments CONV 636/03, 2003. gada 25. marts, 28. punkta a) apakšpunkts).

12 Eiropas Konventa sekretariāts, "Darba grupas par Tiesas darbību nobeiguma ziņojums" (dokuments CONV 636/03, 2003. gada 25. marts, 28. punkts).

13 Spriedums, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781, 52. punkts).

14 Spriedums, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781, 50. punkts).

15 Skat. spriedumus, 2003. gada 16. oktobris, Īrija/Komisija (C-339/00, EU:C:2003:545, 71. punkts); 2004. gada 4. marts, Vācija/Komisija (C-344/01, EU:C:2004:121, 79. punkts), un 2014. gada 10. jūlijs, *Nikolaou*/Revīzijas palāta (C-220/13 P, EU:C:2014:2057, 51. punkts).

48. Turklāt Komisijai būtu bijis pietiekami daudz iespēju pirms prasības celšanas papildu pieprasījumā sniegt paskaidrojumus precizēt savus iebildumus un it īpaši uzsvērt Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta nozīmi. No brīža, kad 2014. gada 14. janvārī tika saņemta Slovākijas atbilde uz pieprasījumu, līdz brīdim, kad Komisija 2016. gada 16. jūnijā pieņēma lēmumu celt prasību¹⁶, kā nekā pagāja vairāk nekā divi gadi. Kopš pirmā sprieduma, kas tika pieņemts 2013. gada 25. aprīlī, bija pagājuši pat vairāk nekā trīs gadi.

49. Lai gan Slovākijai noteikti bija zināmi pienākumi, kas tai izriet no Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta, tai tomēr tāpēc nebija jārēķinās ar to, ka Komisija šos pienākumus iekļaus tādas prasības priekšmetā, kas celta saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu.

50. Iepriekš minēto iemeslu dēļ uzskatu, ka prasība, ciktāl tajā ir izvirzīts iebildums par Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta pārkāpumu, ir nepieņemama.

b) Par Komisijas replikas rakstu

51. Turklāt replikas rakstā Komisija apgalvo, ka 2016. gadā pieņemtajos lēmumos par poligona slēgšanu neesot atsauces uz poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu. Salīdzinājumā ar prasību tas ir jauns pamats, kas saskaņā ar Tiesas Reglamenta 127. panta 1. punktu varētu tikt izvirzīts tikai tad, ja tas būtu saistīts ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Tomēr to nevar apgalvot, jo, ceļot prasību, Komisijai katrā ziņā pilnībā bija zināms 2016. gada 15. augusta lēmums¹⁷. Tādēļ arī šis arguments ir nepieņemams.

3. Starpsecinājumi

52. Tādējādi Komisijas prasība ir pieņemama un izskatāma pēc būtības tikai tiktāl, ciktāl tajā ir izvirzīts iebildums par to, ka nav pieņemts galīgs lēmums Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta izpratnē. Gadījumam, ja Tiesa iebildumu par 13. panta pārkāpumu uzskatītu par pieņemamu, es, turpmāk izvērtējot prasības un finanšu sankciju pamatotību, īsumā analizēšu arī šo prasības pamatu (IV. B. 3. un IV. C. 3. punkts). Turpretim es sikāk neanalizēšu iebildumu par poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna neesamību, kas arī ir nepieņemams.

B. Par prasības pamatotību

53. Spriedumā Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) Tiesa lēma, ka, atļaujot apsaimniekot atkritumu poligonu *Žilina – Považský Chlmec* bez poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna un nepieņemot galīgu lēmumu, vai attiecīgais poligons var turpināt savu darbību, pamatojoties uz apstiprinātu poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu, Slovākija nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta a), b) un c) punkta.

54. Pārbaudot, vai attiecīgais spriedums ir izpildīts, par atskaites datumu, lai izvērtētu pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu, ir jāuzskata datums, kurā beidzies termiņš, kas tika noteikts atbilstoši šim noteikumam nosūtītajā pieprasījumā sniegt paskaidrojumus¹⁸. Tādējādi izskatāmajā lietā ir jāanalizē situācija, kāda tā bija 2014. gada 21. janvārī.

¹⁶ Komisijas paziņojums presei IP/16/2099.

¹⁷ Prasības pieteikuma 17. punkts un A.15. pielikums.

¹⁸ Spriedumi, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781, 67. punkts), un 2013. gada 25. jūnijs, Komisija/Čehijas Republika (C-241/11, EU:C:2013:423, 23. punkts).

55. Izvērtējot kavējuma naudas un/vai naudas soda piemērošanu atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, nozīme turklāt ir arī situācijai, kāda tā ir brīdī, kad tiek pieņemts Tiesas nolēmums izskatāmajā lietā. It īpaši kavējuma naudas piemērošana ir attaisnojama tikai tad, ja turpinās valsts pienākumu neizpilde, kas izriet no agrākā Tiesas sprieduma neizpildes¹⁹.

56. Tādēļ turpinājumā es vispirms aplūkošu pirmā sprieduma izpildi 2014. gada 21. janvārī un pēc tam pievērsīšos pašreizējai situācijai.

1. Par sprieduma izpildi, beidzoties pieprasījumā noteiktajam termiņam

57. Kā jau iepriekš raksturots, lai izpildītu spriedumu Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271), ir vai nu jāatļauj poligona turpmāka darbība, pamatojoties uz poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu, kas atbilst Atkritumu poligonu direktīvas prasībām, vai arī ir jāpieņem galīgs lēmums par poligona slēgšanu, kas jāīsteno, tostarp ievērojot Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta noteikumus. Slovākija izvēlējās slēgt poligonu, tomēr Komisija uzskata līdzšinējos pasākumus par nepietiekamiem.

58. Atbilstoši Slovākijas argumentam, kas nav apstrīdēts, kopš 2014. gada 7. janvāra poligona izmantošana ir aizliegta, tātad tur it īpaši vairs netiek novietoti nekādi atkritumi.

59. Kā pamatoti norāda Komisija, ar to tomēr nav pietiekami. Kompetentajām iestādēm saskaņā ar Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta b) punktu vēl arī ir jāpieņem galīgs lēmums, vai poligona darbība var tikt turpināta. Tas nozīmē, ka vai nu ir jāizsniedz jauna atļauja, vai arī ir jāpieņem lēmums par poligona slēgšanu.

60. Kompetentās iestādes jau 2013. gada 21. oktobrī gan bija pieņēmušas lēmumu par noteiktu poligona daļu, proti, 2.a un 2.b nodalījuma, slēgšanu, tomēr šis lēmums 2014. gada 10. aprīlī tika atcelts, lai vispirms veiktu ietekmes uz vidi novērtējumu. Turpretim attiecībā uz atlikušo 2.c nodalījumu slēgšanas procedūra tika atlikta, jo bija (un joprojām ir) strīds par īpašumtiesībām uz šīm platībām.

a) Par 2.a un 2.b nodalījumu

61. Vispirms ir jāizvērtē, vai lēmums par 2.a un 2.b nodalījuma slēgšanu, kas bija spēkā, beidzoties pieprasījumā noteiktajam termiņam, ir uzskatāms par galīgu lēmumu Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta b) punkta izpratnē.

62. Par to liecina apstākļi, ka saskaņā ar pieejamo informāciju kompetentās iestādes, pieņemot šo lēmumu, plānoja galīgi lemt par attiecīgo nodalījumu slēgšanu.

63. Attiecīgais lēmums gan vēl varēja tikt apstrīdēts tiesā, tātad tas vēl nebija stājies spēkā un kļuvis saistošs. Tomēr Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta b) punktā ir prasīts tikai galīgs kompetentās iestādes lēmums. Tādējādi lēmuma saistošais raksturs nevar tikt izvirzīts par nosacījumu.

64. Proti, tiesiskā savienībā, kurā ir garantēta efektīva tiesību aizsardzība, it īpaši istenojot Savienības tiesību normas²⁰, iestādes lēmums pirms pārsūdzības termiņa beigām nevar būt galīgs tādā izpratnē, ka būtu izslēgta attiecīgā lēmuma izskatīšana tiesā. Kompetentās iestādes arī nevar novērst lēmumu savlaicīgu apstrīdēšanu. Turklāt, pat neraugoties uz astoņu gadu termiņu, kas Atkritumu poligonu

¹⁹ Spriedumi, 2008. gada 9. decembris, Komisija/Francija (C-121/07, EU:C:2008:695, 27. punkts); 2009. gada 7. jūlijs, Komisija/Griekija (C-369/07, EU:C:2009:428, 59. punkts); 2011. gada 17. novembris, Komisija/Itālija (C-496/09, EU:C:2011:740, 42. punkts); 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781, 96. punkts), un 2013. gada 28. novembris, Komisija/Luksemburga (C-576/11, EU:C:2013:773, 43. punkts).

²⁰ Spriedums, 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, it īpaši 50. punkts).

direktīvas 14. pantā ir paredzēts galīga lēmuma pieņemšanai, nevar tikt garantēts, ka, beidzoties šim noteiktajam termiņam, attiecībā uz vēlāk pieņemamajiem lēmumiem visas tiesvedības būtu pabeigtas. Turklāt jāuzskata, ka šis termiņš nav noteikts, ņemot vērā iespējamās pārsūdzības, bet gan sakarā ar varbūtējām grūtībām, īstenojot atkritumu poligona projektu un darbības uzlabošanas plānu vai slēdzot poligonu.

65. Tādējādi parasti būtu jāpietiek ar to, ka iestādes lēmums – tāds kā 2013. gada 21. oktobra lēmums – ir veidots kā galīgs attiecīgā individuālā gadījuma risinājums.

66. Tomēr kompetentās iestādes attiecīgo lēmumu atkal atcēla 2014. gada 10. aprīlī, tātad pēc tam, kad beidzās pieprasījumā sniegt paskaidrojumus noteiktais termiņš. Šī lēmuma atcelšana, pirmkārt, ir jauns pienākuma izpildīt spriedumu Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) pārkāpums, kurš vēl nebija noticis lietas apstākļiem būtiskajā brīdī, proti, beidzoties noteiktajam termiņam. Vienlaicīgi lēmuma atcelšana, otrkārt, rada situāciju, ka sākotnēji pieņemtais lēmums par poligona slēgšanu tika atcelts ar atpakaļejošu spēku un tādējādi tas nebija spēkā arī brīdī, kad beidzās noteiktais termiņš.

67. No iepriekš minētā izriet, ka Slovākija attiecībā uz 2.a un 2.b nodaļumu nav savlaicīgi izpildījusi strīdīgo spriedumu.

68. Tomēr Slovākija pauž viedokli, ka saistībā ar šo nodaļumu slēgšanu neesot bijis iespējams panākt lielāku progresu, jo ilgu laiku ir prasījušas vajadzīgās administratīvās procedūras.

69. Šajā ziņā principā ir spēkā nosacījums, ka dalībvalsts, lai pamatotu Savienības tiesībās paredzētu pienākumu neievērošanu, nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību sistēmas normām, praksi vai situāciju. Tādēļ Tiesa ir noraidījusi attiecīgus argumentus, kas izvirzīti saistībā ar spriedumu izpildi atkritumu apsaimniekošanas tiesību jomā²¹, kā arī saistībā ar Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas transponēšanu²², kur attīrīšanas iekārtas un kanalizācijas tīkli sistemātiski jāierīko, ieguldot lielus resursus²³.

70. Tomēr Slovākija it īpaši uzsver, ka saskaņā ar IVN direktīvas²⁴ noteikumiem esot bijis nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu. Šajā ziņā ir jāatzīst, ka lēmumam par atkritumu poligona slēgšanu šāds novērtējums faktiski ir vajadzīgs, ja slēgšana skar poligona vietas izmaiņas tādu darbu vai fiziskas iejaukšanās rezultātā, kas maina šī poligona vietas fizisko stāvokli, un tam var būt būtiska (kaitīga)²⁵ ietekme uz vidi²⁶.

71. Tomēr arī nepieciešamība veikt Savienības tiesībās noteikto ietekmes uz vidi novērtējumu nevar pamatot kavēšanas strīdīgā sprieduma izpildē. Tas tādēļ, ka Slovākijai jau sen bija jābūt zināmiem pienākumiem, kas izriet no Atkritumu poligonu direktīvas, un vajadzīgajiem resursiem to izpildei. Tādēļ tās rīcībā bija pietiekami ilgs laiks, lai strīdīgā poligona gadījumā izpildītu Atkritumu poligonu direktīvas noteikumus. Saskaņoties ar nepārvarāmām grūtībām Slovākijai, 2004. gadā pievienojoties Eiropas Savienībai, bija jāpanāk vienošanās par termiņu pagarinājumu.

21 Spriedumi, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Griekija (C-378/13, EU:C:2014:2405, 29. punkts), un 2016. gada 7. septembris, Komisija/Griekija (C-584/14, EU:C:2016:636, 53. punkts).

22 Padomes 1991. gada 21. maija Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV 1991, L 135, 40. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 1998. gada 27. februāra Direktīvu 98/15/EK (OV 1998, L 67, 29. lpp.).

23 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Griekija (C-167/14, EU:C:2015:684, 28. un nākamie punkti), un 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471, 41. punkts).

24 Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2012, L 26, 1. lpp.).

25 Šajā ziņā arī mani secinājumi lietā *Ecologistas en Acción-CODA* (C-142/07, EU:C:2008:254, 50. punkts). Katrā ziņā 2008. gada 25. jūlija spriedumā lietā *Ecologistas en Acción-CODA* (C-142/07, EU:C:2008:445, 41. punkts) ir prasīts veikt novērtējumu arī tad, ja ir iespējama būtiska labvēlīga ietekme.

26 Spriedums, 2012. gada 19. aprīlis, *Pro-Braine* u.c. (C-121/11, EU:C:2012:225, 33. punkts).

72. Tādējādi Slovākija attiecībā uz 2.a un 2.b nodalījumu nav izpildījusi spriedumu Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) pieprasījumā sniegt paskaidrojumus noteiktajā termiņā.

b) Par 2.c nodalījumu

73. Attiecībā uz poligona 2.c nodalījumu nekad nav bijis pieņemts lēmums par tā slēgšanu.

74. Saskaņā ar Slovākijas sniegto informāciju kavēšanās iemesls ir tiesību strīdi par īpašumtiesībām uz attiecīgajām platībām. Tomēr tie notiek jau vismaz no 2009. gada, un Slovākija nav paskaidrojusi, kāpēc, beidzoties pieprasījumā noteiktajam termiņam, tie nav izbeigti. Katrā ziņā šādi tiesību strīdi nevar pamatot samierināšanos ar vides apdraudējumu, kas izriet no neatbilstīgi slēgta atkritumu poligona.

75. Tādēļ Slovākija arī attiecībā uz 2.c nodalījumu nav izpildījusi spriedumu Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) pieprasījumā sniegt paskaidrojumus noteiktajā termiņā.

c) Starpsecinājumi

76. Tādējādi Slovākijas Republika, līdz 2014. gada 21. janvārim nepieņemot galīgu lēmumu par atkritumu poligona *Žilina – Považský Chlmec* slēgšanu, nav izpildījusi savus pienākumus, kas tai izriet no LESD 260. panta 1. punkta un sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271).

2. Par pašreizējo situāciju

77. Salīdzinājumā ar situāciju, kāda tā bija, beidzoties pieprasījumā sniegt paskaidrojumus noteiktajam termiņam, pašreizējā situācija atšķiras ar to, ka kompetentās iestādes 2016. gada 15. augustā ir pieņēmušas lēmumu, ka poligona 2.a un 2.b nodalījums vairs netiks izmantots, tiks slēgts un renovēts. Pēc tam, kad attiecīgais lēmums tika apstrīdēts, kompetentā uzraudzības iestāde 2016. gada 9. novembrī to atstāja spēkā. Lai gan tostarp ir iesniegta pārsūdzība tiesā, tomēr tā neliedz izpildīt attiecīgo lēmumu.

78. Lai gan saistošā rakstura neesamības dēļ Komisija apstrīd, ka attiecīgais lēmums ir galīgs, tomēr, kā jau iepriekš raksturots, saistošais raksturs nav galīga lēmuma nosacījums.

79. Tādējādi Komisijas arguments, ka lēmumi attiecībā uz poligona 2.a un 2.b nodalījumu neesot konkrēti [galīgi] lēmumi, ir jānoraida.

80. Turpretim lēmums par 2.c nodalījuma slēgšanu un atjaunošanu vēl joprojām nav pieņemts.

81. Līdz ar to Komisija pamatoti izvirza iebildumu par to, ka attiecībā uz 2.c nodalījumu nav pieņemts lēmums.

82. Tādēļ šobrīd Slovākijas Republika, nepieņemot galīgu lēmumu par atkritumu poligona *Žilina – Považský Chlmec* 2.c nodalījuma slēgšanu, nav izpildījusi savus pienākumus, kas tai izriet no LESD 260. panta 1. punkta un sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271).

3. Pakārtoti – par Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta piemērošanu

83. Ja Tiesa tomēr uzskatītu Komisijas prasību par pieņemamu arī tiktāl, ciktāl tajā ir izvirzīts iebildums par Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta pārkāpumu, tādā gadījumā papildus būtu jākonstatē vēl viens sprieduma izpildes trūkums. Proti, lietas dalībniekiem nav domstarpību par to, ka poligons Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta izpratnē nebija slēgts, nedz beidzoties pieprasījumā sniegt paskaidrojumus noteiktajam termiņam, nedz ka tas ir slēgts pašlaik.

C. Par finanšu sankcijām

84. Piemērojot LESD 260. panta 2. punktu, Tiesai katrā lietā, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas apstākļus, kā arī pēc Tiesas ieskatiem vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas līmeni, ir jānosaka finanšu sankcijas, kuras ir piemērotas, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku tāda sprieduma izpildi, ar kuru iepriekš konstatēta pienākumu neizpilde, un lai novērstu tādu pašu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanu²⁷.

85. Turklāt Komisijas ieteikumi nevar saistīt Tiesu, un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ir ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt Komisijas rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko noteiktību²⁸.

1. Par kavējuma naudu

86. Pamatkritēriji, kas jāņem vērā kavējuma naudas apmēra noteikšanai, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedu iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums (kopš pirmās piespriešanas) un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Šo kritēriju piemērošanā īpaši ir jāņem vērā, kā pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt savus pienākumus²⁹.

87. Pirmkārt, kas attiecas uz *pārkāpuma smagumu*, Komisija, pamatojoties uz savu prasību, kas skar gan galīga lēmuma neesamību attiecībā uz visu poligonu kopumā, gan Atkritumu poligonu direktīvas 13. pantā paredzēto slēgšanas pasākumu neesamību, šo pārkāpumu vērtē ar smaguma reizinātāju 2 no iespējamajiem 20.

88. Tomēr atbilstoši maniem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem prasība attiecībā uz 13. pantā noteiktajām prasībām ir nepieņemama un attiecībā uz lēmumiem par 2.a un 2.b nodalījumu šobrīd tā vairs nav pamatota. Vajadzīgs vēl ir tikai galīgs lēmums par 2.c nodalījumu, kas aptver aptuveni pusi no poligona teritorijas.

89. Tas liecina, ka ir jāpiemēro būtiski mazāks pārkāpuma smaguma reizinātājs par to, kuru ir ierosinājusi Komisija.

27 Spriedums, 2011. gada 17. novembris, Komisija/Itālija (C-496/09, EU:C:2011:740, 36. punkts).

28 Spriedumi, 2008. gada 10. janvāris, Komisija/Portugāle (C-70/06, EU:C:2008:3, 34. punkts); 2009. gada 7. jūlijs, Komisija/Grieķija (C-369/07, EU:C:2009:428, 112. punkts); 2011. gada 17. novembris, Komisija/Itālija (C-496/09, EU:C:2011:740, 37. punkts), un 2013. gada 17. oktobris, Komisija/Belģija (C-533/11, EU:C:2013:659, 64. punkts).

29 Spriedumi, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķija (C-167/14, EU:C:2015:684, 54. punkts), un 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471, 70. punkts).

90. Tomēr ir jāņem vērā, ka pārkāpumiem atkritumu apsaimniekošanas tiesību jomā parasti ir īpaši liela nozīme, ka, pretēji lietas dalībnieku izvirzītajiem argumentiem, ietekmei uz vidi obligāti nav tikai vietējs raksturs, ka problēma pastāv jau salīdzinoši ilgi, tomēr arī tas, ka attiecībā uz Slovākiju līdz šim nav bijis pieņemts nelabvēlīgs lēmums saistībā ar pārkāpumiem atkritumu apsaimniekošanas tiesību jomā.

91. Tiesa it īpaši jau ir lēmusi, ka pienākums apglabāt atkritumus, tādējādi neapdraudot cilvēku veselību un neradot kaitējumu videi, kā tas izriet no LESD 191. panta, ir viens no Eiropas Savienības politikas mērķiem vides jomā³⁰. No tā Tiesa izdarīja secinājumu, ka attiecīgie pārkāpumi atkritumu apsaimniekošanas tiesību jomā ir īpaši smagi.

92. Tas principā ir piemērojams arī Atkritumu poligonu direktīvas 14. panta pārkāpumam, kas skar atsevišķu poligonu. Tas tādēļ, ka attiecīgā noteikuma ievērošana, kā Tiesa ir norādījusi sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271) 34. punktā, ir pamats tam, ka strīdīgais poligons atbilst Atkritumu poligonu direktīvā noteiktajām prasībām. Tādēļ tas nav vienkārši formāls pārkāpums³¹.

93. Turklāt Slovākija no 2014. gada 7. janvāra ir beigusi izmantot poligonu. Tādēļ jauna apdraudējuma radīšana cilvēku veselībai un/vai videi gan ir izslēgta, tomēr šis apstāklis pamato šaubas, vai poligons vispār var tikt apsaimniekots atbilstoši Atkritumu poligonu direktīvas noteikumiem, nesaskaroties ar lielākām grūtībām. Drīzāk pastāv bažas, ka tā darbība pagātnē jau bija saistīta ar būtiskiem šāda veida apdraudējumiem. Lai kontrolētu šos apdraudējumus, poligons katrā ziņā ir atbilstīgi jāslēdz. Tas nav iespējams, nepieņemot galīgu lēmumu par poligona slēgšanu.

94. Kas attiecas uz *abu* lietas dalībnieku izvirzītajiem argumentiem par varbūtējas ietekmes uz vidi vietējo raksturu, ir jānorāda, ka strīdīgais poligons atrodas Vāhas upes krastā, kuru var skart varbūtējais piesārņojums un tas var tālāk izplatīties lejup pa straumi.

95. Turklāt Savienības tiesību pārkāpums turpinās nu jau kopš 2009. gada 16. jūlija, kas saskaņā ar Atkritumu poligonu direktīvas 14. pantu bija vēlākais brīdis, kad bija jāpieņem galīgs lēmums par poligona turpmāko darbību vai tā slēgšanu, tātad tas turpinās jau vairāk nekā astoņus gadus. Un Slovākijai kopš pievienošanās Savienībai 2004. gadā būtu bijis pietiekami daudz laika, lai pieņemtu šādu lēmumu, pat ja tam patiešām bija nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums.

96. No otras puses, Slovākija pamatoti norāda, ka Tiesa līdz šim vēl nekad nav pieņēmusi tai nelabvēlīgu lēmumu saistībā ar pārkāpumiem atkritumu apsaimniekošanas tiesību jomā, lai gan Tiesa šo politikas jomu jau ir izskatījusi arī attiecībā uz Slovākiju³².

97. Tādēļ kopumā par piemērotu uzskatu pārkāpuma smaguma reizinātāju tikai 0,5 apmērā.

30 Spriedumi, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Itālija (C-196/13, EU:C:2014:2407, 98. punkts), un 2016. gada 7. septembris, Komisija/Griekija (C-584/14, EU:C:2016:636, 77. punkts).

31 Skat. arī spriedumu, 2016. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (C-454/14, EU:C:2016:117, 63. punkts).

32 Tā, piemēram, Tiesas priekšsēdētājs 2013. gada 28. janvāra rīkojumā lietā Komisija/Slovākija (C-305/12, EU:C:2013:38, 4. punkts) ir secinājis, ka Slovākija savu pienākumu transponēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV 2008, L 312, 3. lpp.) ir izpildījusi tikai tiesvedības laikā, t.i., ar apmēram divu gadu kavēšanos. Tiesas astotās palātas priekšsēdētājs 2011. gada 19. maija rīkojumā lietā Komisija/Slovākija (C-253/10, EU:C:2011:325, 4. punkts) izdarīja līdzīgu secinājumu par Atkritumu poligonu direktīvas transponēšanu, kuras gadījumā kavēšanās bija ievērojami ilgāka. Turpretim 2013. gada 15. janvāra spriedums lietā *Križan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8) tika pieņemts, pamatojoties uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tādēļ tajā nebija izdarīti secinājumi par to, vai minētajā lietā aplūkotā atkritumu poligona kontekstā ir pārkāptas Savienības tiesības.

98. Otrkārt, kas attiecas uz *pārkāpuma ilgumu* kopš sākotnējā sprieduma par pienākumu neizpildi pasludināšanas, tas ir jāaprēķina, ņemot vērā brīdi, kad Tiesa novērtē faktus izskatāmajā lietā³³. Šajā gadījumā vērtējamā pārkāpuma ilgums ir vērā ņemams, jo, pieņemot nelabvēlīgu lēmumu nākošā gada aprīļa beigās, būtu pagājuši pieci gadi kopš pirmā sprieduma pasludināšanas 2013. gada 25. aprīlī, lai gan bija jāpieņem vien galīgs lēmums par poligona slēgšanu, lai ņemtu vērā izvirzīto iebildumu. Tādēļ pārkāpuma ilguma reizinātājs, ņemot vērā Komisijas noteiktos kritērijus, atbilstoši kuriem reizinātājs ir 0,1 mēnesī, būtu jānosaka 6 vienību apmērā.

99. Tādējādi, ņemot vērā Slovērijas *maksātspēju*³⁴, no tā izriet kavējuma nauda 3345,60 EUR apmērā par katru nokavējuma dienu. Tiesai šī summa būtu jānoapaļo līdz 3300 EUR un jāpiespriež kā kavējuma nauda par katru nokavējuma dienu līdz brīdim, kad tiks pieņemts konkrēts galīgs lēmums par poligona 2.c nodalījumu.

2. Par naudas sodu

100. Tiesa, īstenojot savu rīcības brīvību, kas tai ir piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu. Naudas soda piemērošanas princips vairāk pamatojas uz tādu seku izvērtējumu, kuras attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes gadījumā tiek nodarītas privātajām un sabiedrības interesēm, tostarp, ja pienākumu neizpilde kopš sprieduma, kurā tā tika sākotnēji konstatēta, ir turpinājusies ilgu laiku pēc tam. Šai naudas soda noteikšanai katrā lietā ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan attiecīgo tās dalībvalsts nostāju, uz kuru attiecas procedūra, kas uzsākta, pamatojoties uz LESD 260. pantu. Šajā ziņā minētajā tiesību normā Tiesai ir paredzēta plaša rīcības brīvība, lai lemtu par šādas sankcijas noteikšanas pamata esamību³⁵.

101. Kas attiecas uz naudas sodu, Komisija ierosina to aprēķināt, pamatojoties uz pamatsummu 230 EUR dienā, to pašu reizinātāju "n" maksātspējai, 1,64, to pašu pārkāpuma smaguma reizinātāju (šajā gadījumā 0,5), reizinātu ar dienu skaitu no brīža, kad 2013. gada 25. aprīlī tika pieņemts spriedums Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271), līdz brīdim, kad tiks pieņemts spriedums izskatāmajā lietā. Atbilstoši tam piemērojamā summa ir 188,60 EUR dienā.

102. Pieņemot, ka pēdējais minētais spriedums tiktu pieņemts tieši piecus gadus vēlāk, 2018. gada 25. aprīlī, no tā izrietētu naudas sods aptuveni 344 195 EUR apmērā.

103. Tomēr, nosakot naudas soda apmēru, ir jāņem vērā, ka galīgs lēmums slēgt poligona 2.a un 2.b nodalījumu tika pieņemts vien 2016. gadā³⁶. Tas tādēļ, ka līdz minētajam laikam pārkāpuma smagums gandrīz dubultojās, jo ne par vienu poligona daļu vēl nebija pieņemts vajadzīgais galīgais lēmums. Tādēļ par 1575 dienām ir vēlreiz jāpieskaita sākotnējā summa 188,60 EUR [dienā]. Tas veidotu vēl 297 045 EUR.

104. Noapaļojot, tas veido naudas sodu 600 000 EUR apmērā. Šī summa gan ir mazāka par minimālo naudas sodu 939 000 EUR apmērā, ko Komisija ir paredzējusi Slovērijai, taču es to tomēr uzskatu par atbilstīgu. Tā it īpaši nav vien simboliska summa, kuru Komisija vēlētos nepieļaut, nosakot minimālo summu³⁷.

33 Spriedumi, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija (C-378/13, EU:C:2014:2405, 57. punkts), un 2016. gada 7. septembris, Komisija/Grieķija (C-584/14, EU:C:2016:636, 80. punkts).

34 Saskaņā ar Komisijas 2016. gada 9. augusta paziņojumu C(2016) 5091 *final* tai jāpiemēro pamatsumma 680 EUR apmērā, reizinot ar 1,64. Komisija savā prasībā vēl atsaucas arī uz savu 2015. gada 5. augusta paziņojumu C(2015) 5511, kas bija piemērojams brīdī, kad tā 2016. gada 16. jūnijā izlēma celt prasību.

35 Spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija (C-378/13, EU:C:2014:2405, 71.–73. punkts).

36 Skat. spriedumu, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija (C-378/13, EU:C:2014:2405, 78. punkts).

37 2005. gada 13. decembra paziņojums "EK līguma 228. panta īstenošana" (SEC[2005] 1658), 20. punkts.

3. Pakārtoti – Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta pārkāpums

105. Ja Tiesa uzskatītu, ka izskatāmās lietas priekšmets ir arī Atkritumu poligonu direktīvas 13. panta pārkāpums, tādā gadījumā Tiesai kavējuma nauda būtu jāpalielina četras reizes un naudas sods jāpalielina trīs reizes. Šis priekšlikums ir balstīts uz apsvērumu, ka saskaņā ar 14. panta b) punktu galīgs lēmums gan ir nosacījums poligona slēgšanai, tomēr būtiski lielāka praktiska nozīme ir 13. pantā paredzētajiem turpmākiem slēgšanas pasākumiem.

V. Par tiesāšanās izdevumiem

106. Tiesas Reglamenta 138. panta 3. punktā ir paredzēts, ka, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

107. Lai gan Tiesa atkāpēs no Komisijas prasījumiem attiecībā uz kavējuma naudu un naudas sodu nesaskata Komisijas daļēju zaudējumu³⁸, tomēr izskatāmajā lietā Komisijas prasība turklāt ir daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota.

108. Tādējādi jāsecina, ka Komisijai un Slovēkijai abām spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs. Tādēļ tās savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

VI. Secinājumi

109. Tādēļ ierosinu Tiesai nolemt šādi:

- 1) Slovēkijas Republika, līdz 2014. gada 21. janvārim nepieņemot galīgu lēmumu par atkritumu poligona *Žilina – Považský Chlmec* slēgšanu, nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no LESD 260. panta 1. punkta un 2013. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271);
- 2) gadījumā, ja dienā, kad tiek pasludināts spriedums izskatāmajā lietā, Slovēkijas Republika vēl nebūs saskaņā ar Direktīvas 1999/31/EK 14. panta b) punktu pieņēmusi galīgu lēmumu par atkritumu poligona *Žilina – Považský Chlmec* 2.c nodalījuma slēgšanu, kas ir vajadzīgs, lai izpildītu 2013. gada 25. aprīļa spriedumu Komisija/Slovākija (EU:C:2013:271), piespriet Slovēkijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai kavējuma naudu 3300 EUR apmērā par katru dienu, kad kavējas šī lēmuma pieņemšana, sākot no dienas, kad pasludināts spriedums izskatāmajā lietā, līdz minētā lēmuma pieņemšanas dienai;
- 3) piespriet Slovēkijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu 600 000 EUR apmērā;
- 4) prasību pārējā daļā noraidīt;
- 5) Eiropas Komisija un Slovēkijas Republika sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

³⁸ Skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 22. jūnijs, Komisija/Portugāle (C-557/14, EU:C:2016:471, 43. un 44., 62. un 63., kā arī 102. punkts), un manus secinājumus šajā lietā (EU:C:2016:119, 92. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).